

Nedenstående er SF Bornholms valgprogram til kommunalvalget 2017, og det udgør derfor også et arbejdsprogram for valgperioden 2018-2021.

Programmet dækker ikke alting, men forholder sig til nogle større områder i den kommunale virkelighed, hvor vi fastlægger vores principielle holdninger og oplister en række konkrete forslag, som vi vil arbejde for.

Der er ikke afsat økonomi på de enkelte områder eller forslag da dette ikke ville være seriøst. Overordnet mener vi at områderne

- et godt børneliv - dagpasning mv.
- ældrepolitik
- udsatte borgere

skal have tilført flere ressourcer/penge, mens forslagene på de øvrige områder primært må nøjes med de eksisterende midler; dette skal dog selvfølgelig ses i forhold til udviklingen i den kommunale økonomi og forskellige økonomiaftaler mellem regering og kommuner som kan åbne andre og nye muligheder.

God læsning - og spørgsmål må meget gerne rettes til kandidater eller SF Bornholm.

Leif Olsen (leifolsen075@gmail.com)

Elisabeth Rasmussen (elisabeth5sf@gmail.com)

Nikolaj Fjellerad (nifjel@gmail.com)

Michael Tysk-Andersen (mta@mac.com)

SF Bornholm (lj1909@gmail.com)

INDHOLD:

Et godt børneliv - dagpasning mv.	side 2
Ældrepolitik	side 3
Udsatte borgere	side 4
Natur og fysisk miljø	side 5
Folkeskolen	side 7
Ungdomsskole og Kulturskolen	side 8
Ungdomsuddannelser og videregående uddannelser	side 9
Kultur og fritid	side 10
Fysisk planlægning og infrastruktur	side 11
Erhvervs politik og beskæftigelse	side 12
Kommunen som arbejdsgiver	side 13
Kommunen som myndighed	side 14

Et godt børneliv - dagpasning m.v.

SF Bornholm mener at

- gode dagpasningstilbud er vigtige for både børn, forældre og samfundet generelt.
- et trygt, sikkert og stimulerende barneliv giver de bedste muligheder senere i livet
- vores daginstitutioner skal være gode og trygge steder - for børn, forældre og ansatte

Med de seneste beslutning må strukturen for dagpasningen ligge fast for de kommende år. Derfor er det nu tid til at satse på udviklingen og kvaliteten i dagpasningen.

Vi mener at personalet selvfølgelig er den afgørende faktor. Det er derfor vigtigt at der er personale nok, samt at kravene til uddannelse fastholdes. Endvidere er det vigtigt at alle ansatte tilbydes relevant efter- og videreuddannelse.

Sund kost- og madvaner skabes tidligt i livet. Der skal derfor fokus på at så mange af børnehusene som muligt benytter tilbuddet om 'det fleksible frokostmåltid'. Dette skal - som de øvrige områder i institutionerne - ske i et tæt samarbejde med forældrene - både via forældreråd og omkring det enkelte barn.

For nogle børn er den almindelige dagpasning ikke et optimalt tilbud. Det er derfor vigtigt at bevare dagpasningsmuligheder som i Mælkebøtten.

SF Bornholm foreslår at

- der laves faste normeringer for personalet - 3 børn pr. voksen i vuggestuer og 6 børn pr. voksen i børnehaver - bl.a. for at give bedre muligheder for aktiviteter uden for daginstitutionen
- der afsættes ekstra ressourcer til efter- og videreuddannelse af personalet
- der indgås aftale med de ansatte om forholdet mellem de forskellige personalegrupper

Ældrepolitik

SF Bornholm mener at

- *ældre borgere er selvstændige individer og et aktiv for vores samfund*
- *støtte og hjælp til ældre borgere skal tage udgangspunkt i deres ønsker og behov*
- *støtte og hjælp til ældre borgere skal planlægges og udføres sammen med borgeren og denne påførende/netværk*

Ældre borgere er blot borgere der er blevet ældre. De kan derfor ikke opfattes som en gruppe, men skal ligesom alle andre have forskellige kommunale tilbud. Ældre borgere svinger fra raske mennesker der udnytter diverse tilbud, over borgere der har brug for enkel, praktisk hjælp, til borgere der har et omfattende behov for hjælp og pleje.

De borgere der har behov for hjælp og støtte, skal visiteres til denne støtte. Når visitationen er gennemført, så skal den del af støtten der ikke omfatter måltider, medicinering og grundlæggende personlig pleje, planlægges sammen med borgeren. Det vil sige at der skal være muligheder for fleksibilitet afhængigt af borgerens ønsker. Ved visitationen tildeles også en mindre tidsramme som kan planlægges frit af borgeren og personalet. Dette kan fx være ekstra rengøring, sociale aktiviteter, en gåtur eller lignende. Der skal arbejdes ihærdigt for at der bliver mulighed for såkaldte 'tilkøbsordninger' også i den kommunale sektor.

Mange ældre borgere får mad leveret fra enten kommunen eller private leverandører. Det kommunale tilbud skal dække mange forskellige slags kostbehov og skal naturligvis være af høj kvalitet. En del ældre har nedsat appetit, og det er derfor afgørende at maden er indbydende og lækker og rummer retter som borgerne efterspørger. I videst muligt omfang - i særdeleshed på plejecentrene - skal maden tilberedes på centrene.

Udviklingen i samfundet har gjort at mange ældre oplever at de ikke har familien boende tæt på. Dette kan give nogle praktiske problemer og medfører en risiko for isolation. De praktiske problemer kan fx være styringen af økonomien; da banker mv. i dag kun tilbyder begrænset personlig service, så kan ældre borgere opleve problemer med at styre deres økonomi. Der skal være mulighed for at ældre borgere om nødvendigt og efter aftale kan få hjælp til denne opgave.

Risikoen for isolation og ensomhed kan være markant. Det er derfor vigtigt at der på plejecentrene og i dagcentertilbuddet gives muligheder for aktiviteter, oplevelser og samvær. Endvidere bør plejecentre, dagcentre mv. søge et tæt samarbejde med lokale foreninger - pensionistforeninger, ÆldreSagen, Faglige Seniorer og almene foreninger - om at skabe et varieret aktivitetstilbud til ældre borgere.

Udviklingen og evalueringen af ældrepolitikken på Bornholm skal ske i et nært samarbejde med kommunens ældreråd og med inddragelse af borgerne, de pårørende og andre relevante organisationer.

SF Bornholm foreslår at

- *der arbejdes på at skabe muligheder for (øget) tilkøb af ydelser i den kommunale pleje*
- *der arbejdes på at udvide mulighederne for at støtten i høj grad kan være fleksibel og planlægges sammen med borgeren*
- *der bliver et øget samarbejde mellem ældreplejen og relevante foreninger og organisationer*

Udsatte borgere

SF Bornholm mener at

- *hjælpen og støtten til borgere er en afgørende del af den kommunale kernevelværd*
- *den kommunale indsats skal altid tage udgangspunkt i den enkelte borgers situation og behov*
- *den enkelte borgers ønsker og mål skal være udgangspunktet for den kommunale indsats*
- *de ansatte skal have ordentlige muligheder for at løse deres opgaver i forhold til tid, uddannelse mv.*

”Udsatte borgere” er blevet et begreb i den moderne velfærdsdebat i Danmark. Der er tale om mange forskellige slags borgere - arbejdsløse, folk uden uddannelse, misbrugere, børn med særlige behov, borgere med diverse diagnoser, borgerne med nedsat fysisk funktion pga. alder eller sygdom, hjemløse osv.

SF Bornholm mener som udgangspunkt at det er forkert at tale om disse borgere som en gruppe, men begrebet findes. Dette afsnit handler ikke så meget om regler og ydelser som er fastlagte i lovgivningen, men om hvordan vi som kommune skal møde borgerne når de har behov for hjælp.

Målet for den kommunale indsats og støtte skal være at give borgeren bedre muligheder for at få den tilværelse som borgerne ønsker - mht. livsførelse, sundhed, bolig, beskæftigelse, uddannelse, eller hvad det nu er.

Dette afsnit handler derfor *ikke* om konkrete tiltag, men om den måde som man fra kommunens side bør møde borgeren på.

Når en borger (eller en familie) kommer i kontakt med kommunen i et længerevarende og/eller komplekst forløb (fx som kontakthjælpsmodtager, arbejdsløs, sygemeldt, misbruger osv.), skal borgeren tildeles en *kontaktperson*.

Kontaktpersonen er ikke sagsbehandler i forhold til diverse love og regler, men skal sammen med borgeren løse to opgaver:

For det første skal kontaktpersonen sammen med borgeren opstille en målsætning for forløbet. Målsætningen skal tage udgangspunkt i borgerens konkrete situation, borgerens ønsker og muligheder. Målsætningen skal gerne udarbejdes i samarbejde med borgerens sociale netværk.

For det andet skal kontaktpersonen stå for kontakten til de forskellige kommunale og regionale myndigheder og enheder samt sikre en løbende opfølgning på borgerens situation i forhold til målsætningen.

Reelt handler det hele om at vi skal give den enkelte borger det 'single point of entry' til den komplekse kommunale verden som virksomheder har haft i mange år.

Kommunen skal naturligvis overholde lovgivningen, men i videst muligt omfang skal meningsløst bureaukrati, kassetænkning og kontrol undgås.

SF Bornholm foreslår at

- *hver borger i et længerevarende og/eller kompleks forløb tildes en kontaktperson.*
- *den kommunale støtte og indsats skal tage udgangspunkt i den enkelte borgers konkrete situation.*
- *at kommunen udnytter alle muligheder for at undgå bureaukrati og kontrol*

Natur og fysisk miljø

SF Bornholm mener at

- *naturen har en værdi i sig selv*
- *naturen er vigtig for borgernes muligheder for rekreation, aktivitet og oplevelse*
- *naturen spiller en vigtig rolle i forhold til primært turisterhvervet*
- *naturen skal tænkes i samspil med landbruget*

Bornholm har heldigvis meget natur og mange kystområder, men det er klart for enhver at vores natur og vores kyster er pressede - både af den generelle forurening fra primært det kemiske landbrug og fra økonomiske interesser ved kysterne. Vi ønsker primært at bevare naturen for dens egen skyld, men naturligvis også pga. den værdi som den har i forhold til borgere og turisterhvervet.

Kystområderne skal friholdes for byggeri, og det skal sikres at der i videst muligt omfang er adgang til kysten via sti-anlæg mv. Samtidigt skal forskellige invasive former for plantevækst bekæmpes. Målet skal være at skabe/vedligeholde forskellige kysttyper, herunder strandenge.

Der er mange grønne områder - enge, marker, områder med lav/åben bevoksning på Bornholm. Disse områder danner rammerne for en stor biodiversitet. Disse områder skal bevares og gerne udbygges via naturgenopretning og - pleje.

Bornholm er et af de mest skovrige områder i landet - en del af disse skove er offentligt ejede (stat/kommune). Skove kan både være ekstremt rige på natur og liv, og de kan være rene 'ørkener' i biologisk sammenhæng pga. monokultur. Vi mener at de offentlige skove på Bornholm skal plejes og udvikles i retning af en biologisk mangfoldighed, bl.a. i form af urørt skov. Produktion fra skovene skal ske på en bæredygtig måde med fokus på naturelementet. I det omfang det er muligt, skal aftaler om lignende former for skovdrift aftales med staten og private skovejere.

Der er mange søer og vandløb på Bornholm, og generelt gælder det at disse alle sammen er underlagt en form for naturbeskyttelse. I praksis er dette dog meget vanskeligt at se idet intensivt kemisk landbrug belaster disse søer og vandløb med næringsstoffer, pesticider mv. Vi mener at kommunen skal gøre en stor indsats for at sikre overholdelsen af lovgivningen, herunder også genetablering af ødelagte søer og vandløb. Den hyppigt anvendte undskyldningen om at 'belastningen allerede er for stor' er ikke gyldig for en offentlig myndighed! Det er tale om en meget langstrakt proces, så her og nu er det vigtigste at komme i gang. I det omfang som det er muligt, skal der indgås frivillige aftaler med private lodsejere.

Meget areal på Bornholm er udlagt til intensiv kemisk landbrugsdrift. Som kommune kan man ikke gøre meget ved dette, men man skal forsøge at indgå frivillige aftaler med private lodsejere om specielt sårbare områder, og man skal øge indsatsen for at sikre at gældende beskyttelseskrav bliver overholdt - denne myndighedsopgave er blevet negligeret i mange år. Speciel vægt skal lægges på den funktion som 'grønne spredningkorridorer', som udgøres af grøftkanter (hvor der ikke må gødskes eller anvendes gift), vandløb (som også er beskyttede) og fredede hegn/gærder, udgør.

Landbrugsjord ejet af kommunen skal uden undtagelse dyrkes økologisk, og pesticider mv. må ikke anvendes på kommunalt ejede grønne arealer eller ved vejvedligeholdelse.

Inspireret af projektet "imarksætterne" skal man ved byudvikling og ved anvendelse af kommunalt ejede arealer uden for byerne søge at skabe muligheder for en grøn/økologisk/bæredygtig zone hvor private borgere, foreninger, mindre erhvervsdrivende mv. kan dyrke jorden på bæredygtig vis.

Når vores natur bliver fattigere og fattigere disse årtier, skyldes det i høj grad at forskellige biotoper bliver isolerede, og der ikke er mulighed for vandring af arter fra sted til sted. Naturplanlægningen på Bornholm skal derfor have stor fokus på etablering af såkaldte 'grønne korridorer'.

Det er vigtigt at sørge for at der er adgang til naturområderne. Dette skal gøres ved at etablere og vedligeholde diverse stisystemer mv. Menneskelig aktivitet (rekreative, motionsmæssig eller kommerciel) kan godt forenes med en progressiv natur- og miljøpolitik. Der skal derfor anvises områder hvor forskellige aktiviteter (cykling, ridning, klatring, camping mv.) kan foregå.

SF Bornholm foreslår at

- *kommunen øger indsatsen for at sikre at naturbeskyttelsesregler, fredninger m.v. bliver overholdt*
- *kommunen forsætter satsningen på bæredygtig skovdrift*
- *kommunen styrker arbejdet med at etablere grønne korridorer*
- *al kommunal landbrugsjord skal dyrkes økologisk*
- *der arbejdes på at sikre tilgængeligheden til naturen*
- *der i videst muligt omfang indgås aftaler med private lodsejere*

Folkeskolen

SF Bornholm mener at

- folkeskolen skal være det naturlige skolevalg for forældre og elever
- folkeskolen fungerer kun via et samarbejde mellem kommune, ansatte og forældre
- folkeskolen på Bornholm skal ikke have flere strukturændringer

Folkeskolen har været igennem en lang række forandringer i de senere år - både nationalt og på Bornholm. Vi mener at der er behov for ro i folkeskolen for at ansatte, forældre og elever kan opnå det bedst mulige resultat. Derfor skal der ikke ske ændringer i folkeskolestrukturen de næste 4 år.

Bornholm har mange elever i fri- og privatskoler. Det er vores vision at folkeskolen bliver det naturlige valg. Vi vil gennem aftaler med de ansatte, investeringer i efter- og videreuddannelse, investeringer i undervisningen samt en tilpasning af folkeskolereformen styrke folkeskolernes muligheder for levere en endnu højere kvalitet. Dette vil være med til at sikre de nye tiltag der gør skoledagen mere varieret og sammenhængende.

Der er i dag krav om en 'rummelig folkeskole' der kan fungere for mange forskellige elevtyper. For at dette kan blive en succes for samtlige elever, vil det være nødvendigt med forskellige tiltag der sikrer et godt læringsmiljø for alle. Dette er ikke gratis, men det er en nødvendig og fornuftig investering.

For nogle børn er folkeskolen ikke det optimale tilbud. Der er derfor vigtigt at fastholde ø-dækkende skoler som Kildebakken og Heldagsskolen for at give alle børn det bedst mulige tilbud.

SF Bornholm foreslår at

- vi udnytter mulighederne i folkeskolereformen for at lave en skoledag der passer elever og forældre
- vi indgår lokalaftaler med de ansatte der sikrer gode arbejdsbetingelser og et godt arbejdsmiljø
- der afsættes penge til støttefunktioner, 2-lærerordninger mv. der kan sikre fornuftig inklusion
- der afsættes penge til efter- og videreuddannelse af samtlige ansatte

Ungdomsskole og Kulturskolen

SF Bornholm mener at

- *disse skoler giver vigtige muligheder for bornholmske børn og unge*
- *disse skoler spiller en stor rolle både uddannelsesmæssigt og fritidsmæssigt*

Ungdomsskolen er et tilbud til alle unge med kurser og aktiviteter på en lang række område - både inden for hobby, uddannelse og sociale aktiviteter. Ungdomsskolen er og skal være en vigtig del af et ungdomsliv på Bornholm.

Kulturskolen er et undervisningstilbud til børn og unge inden for musik, billedkunst og drama. Vi mener at det er vigtigt at den både tilbyder avanceret undervisning og undervisningstilbud på et mere elementært niveau for børn og unge med interesse for område.

Ungdomsskolen og Kulturskolen bør sammen med fx Campus Bornholms ungdomsuddannelser tilbyde kurser og aktiviteter for bornholmske børn og unge inden for specielle områder i sommerferien. Disse kurser/aktiviteter bør udvikles i samarbejde med foreninger, organisationer og virksomheder og give muligheder for både fysisk, kunstnerisk og mere læringsorienteret aktivitet.

SF Bornholm foreslår at

- *Ungdomsskolen og Kulturskolen får tilstrækkeligt med ressourcer til fortsat at være et vigtigt tilbud til børn og unge*
- *Ungdomsskolen og Kulturskolen - i samarbejde med andre - udvikler tilbud til børn og unge i sommerperioden*

Ungdomsuddannelser og videregående uddannelser

SF Bornholm mener at

- *det er afgørende at sikre bornholmerne gode uddannelsesmuligheder*
- *så mange uddannelser som muligt skal kunne gennemføres på Bornholm*
- *vi skal arbejde målrettet på at skaffe uddannelser eller dele heraf til Bornholm*

Uddannelser udover folkeskolen er ikke en kommunal opgave. Alligevel kan og skal vi gøre meget for at sikre de bedste muligheder for både unge og voksne bornholmere.

Uddannelsesvejledning af børn og unge er helt central. I folkeskolen skal eleverne få kendskab til de forskellige uddannelsesmuligheder og de job som de kan føre til; dette skal ske i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og det bornholmske erhvervsliv.

Sammen med uddannelsesinstitutionerne skal kommunen arbejde for at udvikle relevante uddannelsesmuligheder.

For at modvirke frafald fra uddannelserne skal kommunen være klar med støtte og vejledning til at gennemføre uddannelserne.

Mange af vores uddannelser bliver samlet på Campus Bornholm i udkanten af Rønne. Det er velkendt at et godt socialt miljø er vigtigt for at fastholde unge på uddannelserne. Dette kan næppe siges at eksistere ved området omkring Campus Bornholms bygninger. Derfor skal der skabes muligheder for et socialt miljø omkring Campus Bornholm.

SF Bornholm foreslår at

- *der afsættes ekstra midler til uddannelsesvejledning i folkeskolen*
- *der afsættes ekstra midler til støtte og vejledning til at gennemføre uddannelser*
- *der laves et plangrundlag der giver muligheder for at skabe et godt uddannelsesmiljø omkring Campus Bornholm*

Kultur og fritid

SF Bornholm mener at

- gode og varierede kultur- og fritidsoplevelser er et vigtigt element for alle borgere
- kultur- og fritidsoplevelser er dér hvor folk er
- både etablerede og nye kultur- og fritidsoplevelser skal støttes
- både professionelle og ikke-professionelle aktiviteter skal støttes

Kultur og fritid er mange ting, og vi hverken kan eller vil opstille en 'liste'. Vi mener at det er vigtigt at alle borgere har muligheder for at være aktive deltagere i de forskellige kultur- og fritidstilbud.

Vi mener, at det især er vigtigt at give børn og unge muligheder for at have et aktivt kultur- og fritidsliv. Denne indsats skal have en særlig støtte.

De statsanerkendte institutioner - Bornholms Museum, Bornholms Kunstmuseum, Musikhuset, Bornholms Bibliotek og Rønne Teater - skal have opbakning fra kommunen til at bevare deres status.

Det meste af det øvrige kultur- og fritidsliv er organiseret i forskellige foreningsammenhænge inden for idræt, musik, kunst, kunsthåndværk mv. Dele af dette kultur- og fritidsliv har også et erhvervsmæssigt element.

Støtten til de fleste foreningsbaserede aktiviteter inden for idræt og anden kultur sker i Folkeoplysningsudvalget, hvor foreningerne selv har flertallet. Da organiseringen af mange aktiviteter har ændret sig i de seneste år, lægger vi vægt på at nye aktiviteter mv. bliver prioriteret højt, og at der er muligheder for alle grupper af borgere. Meget af den kommunale støtte til disse aktiviteter består i at stille faciliteter (lokaler, idrætsanlæg mv.) til rådighed. Vi prioriterer vedligeholdelsen af eksisterende anlæg højt.

Meget af den idræts- og fritidsorienterede aktivitet foregår udendørs - i naturen, grønne områder osv. Ved planlægning af naturpleje mv. skal man om muligt åbne for sådanne aktiviteter hvor det kan ske uden at påvirke naturen negativt.

De dele af kultur- og fritidsaktiviteterne som har et kommercielt element (fx visse festivaller m.v.), skal ikke støttes via Folkeoplysningsudvalgets midler. I stedet oprettes en kommunal kulturpulje hvor disse aktiviteter kan søge om støtte, primært i form af underskudsgarantier.

SF Bornholm foreslår at

- midlerne hos Folkeoplysningsudvalget i endnu højere grad prioriterer nye aktiviteter
- der afsættes en kulturpulje til støtte til aktiviteter der er delvis kommercielt orienterede
- mulighederne for fritidsaktiviteter skal indgå i planlægning af naturpleje mv.
- børn under 15 år tildeles et 'klippekort' til 5 kultur- eller fritidsaktiviteter således at de kan afprøve dem
- unge mellem 15 og 20 år tildeles et 'klippekort' til 2 kultur- eller fritidsaktiviteter

Fysisk planlægning og infrastruktur

SF Bornholm mener at

- *der skal være muligheder for udvikling på hele Bornholm*
- *vores natur og kyster er vigtige og skal beskyttes*
- *borgere og lokalsamfund skal inddrages i videst muligt omfang*
- *enhver planlægning skal indregne muligheder for naturudvikling og diversitet*
- *rettigheder og muligheder skal være klare og entydige*

Alle byer o.lign. på Bornholm skal have mulighed for udvikling - inden for boliger, erhverv og institutioner mv. I planlægningen skal der dog tages højde for at Rønne er hovedbyen på Bornholm, mens byer som Nexø, Aakirkeby, Hasle og Allinge også er markante bysamfund.

Større virksomheder og særligt miljøbelastende virksomheder bør typisk placeres i en af de større byer. Derudover skal der gives muligheder for etablering og udvikling af andre virksomheder over hele øen under hensyntagen til lokalsamfundet og naturen/miljøet. I videst muligt omfang skal der også gives mulighed for etablering af ikke-forurenende virksomheder i nedlagte landbrugsbygninger m.v.

Af hensyn til såvel naturen som borgere og turisterhvervet skal kyststrækninger uden for byområderne i 100 meters zone friholdes for nybyggeri. I samme zone sikres det at tilladelser til om- og tilbygninger kun gives til nødvendige moderniseringer af sanitet mv.

Kystområderne skal indgå i naturplejen med den hensigt at skabe diversitet, åbenhed og tilgængelighed. Generelt skal planlægning uden for de centrale byområder altid prioritere naturdiversitet og -tilgængelighed.

Søer og vandløb mv. skal beskyttes imod forurening, belastning af næringsstoffer og pesticider mv., ligesom områder med tekniske anlæg (stier, grøftekanter mv.) skal give mulighed for biodiversitet - herunder gennem beskyttelse imod sprøjtning. Miljøbelastning fra industrilandbruget skal søges begrænset via aftaler med lodsejerne. Kommunalt ejede arealer må ikke behandles med gift, og kommunalt ejet landbrugsjord skal dyrkes økologisk.

Bornholms tekniske anlæg - veje, cykelstier, stier, havne mv. - er omfattende, og vedligeholdelsesstandarder er mange steder dårlig. Der er nødvendigt at afsætte midler til at styrke vedligeholdelsen/genopretningen af disse anlæg.

Trafikafviklingen skal prioritere trafiksikkerhed, herunder etablering eller sikring af cykelstier mv. Centrale byområder bør friholdes for biltrafik og især store parkeringsanlæg.

Mange forslag og projekter kræver forskellige høringsperioder, nabohøringer osv. Det skal være målsætningen at disse høringer mv. gennemføres åbent og konsekvent i forhold til alle berørte parter; det må ikke være en målsætning for kommunen at begrænse høringer til lovgivningens minimum.

Større projekter bør drøftes offentligt med det berørte lokalområde inden egentlig planlægning begynder.

Mange af de gældende lokalplaner mv. på Bornholm er forældede. I den kommende periode skal disse planer gennemgås og om nødvendigt revideres.

SF Bornholm foreslår at

- *en zone på 100 meter fra kysten uden for byområderne friholdes for byggeri*
- *naturdiversitet og -tilgængelighed indgår i samtlige planforslag*
- *der arbejdes med trafikomlægning i de større byer.*
- *eksisterende lokalplaner mv. gennemgås og om nødvendigt revideres*

Erhvervs politik og beskæftigelse

SF Bornholm mener at

- *et stærkt og differentieret erhvervsliv er afgørende for samfundet*
- *kommunen skal koncentrere sin erhvervsstøtte til nystartede og innovative projekter*
- *kommunen skal bruge sin indflydelse som kunde til at sikre uddannelsespladser og ordnede arbejdsforhold*
- *kommunen og de private virksomheder skal samarbejde om at sikre såvel uddannelsesmuligheder som et rummeligt arbejdsmarked*

Egentlig erhvervs politik hører ikke til de kommunale kerneopgaver, men via sin regionale rolle og via driftsorganisationen er der dog nogle elementer som kommunen kan støtte.

Bornholms erhvervsliv kan generelt deles i 4 'store' grupper:

- landbrug og fødevarer
- fremstillingsindustri
- håndværk inkl. byggeri
- turisterhverv inkl. service mv.

Landbrug og fødevarer spiller en stor rolle på Bornholm inkl. større fødevarerindustrier som fx slagteri og mejeri. Meget af det bornholmske landbrug drives konventionelt med vægt på standard svineproduktion.

I de senere år har man dog set en betragtelig vækst inden for mindre virksomheder der producerer specialprodukter - ofte med en bæredygtig og/eller økologisk tilgang til produktionen.

Det konventionelle landbrug får stor offentlig støtte fra staten/EU. Det er derfor logisk at kommunens indsats bør målrettes små/nystartede virksomheder med specialproduktion da dette fører til øget værditilvækst, og da disse virksomheder typisk har mest brug for støtte.

I forhold til det konventionelle landbrugs massive miljøpåvirkning skal kommunen naturligvis sikre at lovgivningen overholdes.

Fremstillingsindustrien er præget af relativt specialiserede virksomheder, som generelt klarer sig selv. Her bør kommunen fokusere på spørgsmål som transportforhold samt være med til at sikre uddannelse af den relevante arbejdskraft i samarbejde med virksomhederne.

Håndværk og byggeri har både små og store virksomheder. Kommunen skal arbejde på at den kommunale sagsbehandling er effektiv og korrekt samt være med til at sikre uddannelsespladser mv.

Som byggherre og kunde skal kommunen kræve sociale klausuler der sikrer arbejdsforhold, uddannelse og det rummelige arbejdsmarked. Dette skal være et krav i samtlige kommunale udbud og kontrakter.

Turist- og serviceerhverv fylder ret meget i det bornholmske erhvervsliv og rummer mange forskellige slags virksomheder. Meget af den kommunale opgave på disse områder er de ting som kommunen stiller til rådighed via veje, stier, havne, strande og diverse faciliteter. Det er en prioritet at sikre en god kvalitet og vedligeholdelsesstandard på disse ting.

I et tæt samarbejde med virksomhederne skal kommune søge at sikre en høj kvalitet i de eksisterende tilbud og at udvikle nye muligheder.

Sammen med erhvervet skal kommunen søge at øge uddannelsesniveaue og -mulighederne inden for turist- og serviceerhvervet.

SF Bornholm foreslår at

- *kommunen prioriterer støtten og hjælpen til mindre og nystartede landbrugs- og fødevarer virksomheder der satser på bæredygtige specialprodukter*
- *der indføres sociale klausuler i samtlige kommunale udbud og kontrakter for at sikre ordnede arbejdsforhold, en uddannelsesindsats samt et ansvar for det rummelige arbejdsmarked*
- *kommunen sammen med de forskellige erhverv øger indsatsen for at sikre relevante uddannelsesmuligheder*

Kommunen som arbejdsgiver

SF Bornholm mener at

- *kommunen som arbejdsgiver skal leve op til alle de forpligtigelser som pålægges eksterne leverandører*
- *kommunen har en særlig forpligtigelse i forhold til det rummelige arbejdsmarked*
- *kommunen skal sikre et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø for sine ansatte*

Kommunen er Bornholms største arbejdsgiver og har en lang række faggrupper ansat på forskellige områder.

Generelle besparelser og teoretiske effektiviseringskrav har mange steder gjort at arbejdsmiljøet ikke er optimalt. Det fører både til sygefravær og nedsat arbejdsglæde. Ikke alle problemer med disse ting kan løses kommunalt, men der skal gøres en ekstra indsats for at udvikle arbejdsmiljøet sammen med tillidsrepræsentanter, fagforeninger mv. Samtidigt skal indføres en fleksibilitet der giver ansatte mulighed for at ændre arbejdstiden midlertidigt hvis der er ønske om og behov for dette.

Den senere pensionsalder som indføres i disse år, vil betyde at ansatte skal arbejde i flere år. Dette øger risikoen for nedslidning og arbejdsskader. Det er derfor vigtigt med øget fokus på seniorpolitik, men det er også vigtigt at arbejde med omskoling mv. for den enkelte medarbejder således at medarbejderen kan opretholde et godt arbejdsliv, også som ældre.

Kommunen skal tilbyde alle ansatte muligheder for relevant efter- og videreuddannelse. Kommunen har et specielt ansvar for at være med til at skabe uddannelsespladser for de bornholmske unge. Der skal derfor gøres en ekstra indsats på området, herunder overvejelser om visse uddannelsespladser kan skabes i fællesskab med private virksomheder som ikke selv kan 'klare' en hel uddannelsesplads.

Også inden for det rummelige arbejdsmarked med beskæftigelse til borgere der ikke kan klare et fuldtidsjob, har kommunen en særlig forpligtelse. Det er vigtigt at disse ansatte opfattes og behandles som alle andre ansatte med undtagelse af de nødvendige hensyn.

Kommunen - og de bornholmske virksomheder generelt - har i en vis udstrækning og vil i fremtiden få problemer med at rekruttere det nødvendige personale. Det er derfor vigtigt med en aktiv rekruttering, som gerne må ske sammen med de private virksomheder, således at man lettere kan tilbyde beskæftigelse til par/familier. I rekrutteringen er det naturligvis vigtigt at kommunen fremstår som en attraktiv arbejdsplads.

SF Bornholm foreslår at

- *der gøres en ekstra indsats for at skabe et godt arbejdsmiljø*
- *der arbejdes med planer for at håndtere den senere tilbagetrækningsalder*
- *der sammen med de bornholmske virksomheder gøres en fælles indsats for at rekruttere de nødvendige medarbejdere*

Kommunen som myndighed

SF Bornholm mener at

- *kommunen skal have et kritisk blik på sig selv som myndighed*

Kommunen optræder som myndighed i mange sager og over for mange borgere. Her er det naturligvis vigtigt at kommunen sikrer at lovgivningen overholdes. Det er imidlertid også vigtigt at kommunen sørger for at borgernes retssikkerhed respekteres, og at det ikke bliver et mål i sig selv at presse grænserne for lovgivningen.

Der er adskillige områder hvor der for borgere eksisterer klagemuligheder hvis de føler sig forkert behandlet, og afgørelser herfra skal naturligvis respekteres.

Der er imidlertid også mange områder af den kommunale service og virksomhed hvor der ikke er formelle klagemuligheder, eller hvor sagerne ikke er af en karakter der giver anledning til juridiske klager.

Der bør derfor indføres en kommunal ombudsmand som borgerne kan henvende sig til hvis de mener at de er blevet forkert behandlet eller har oplevet urimeligheder eller uhensigtsmæssigheder i deres møde med kommunen.

Den kommunale ombudsmand afløser ikke de formelle juridiske klagemuligheder og kan ikke behandle sager hvor der er indgivet juridisk klage. Vedkommende kan kun vejlede kommunens ansatte og ikke omgøre trufne afgørelser. Ligeledes kan ombudsmanden ikke forholde sig til politiske afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen.

Ombudsmandens anden funktion er at vejlede og rådgive kommunens afdelinger om god borgerbetjening.

Ombudsmanden afrapporterer skriftligt til kommunalbestyrelsen hvert kvartal om sin virksomhed og indsats, herunder problematiske forhold. Denne afrapportering behandles på et åbent kommunalbestyrelsesmøde.

SF Bornholm foreslår at

- *kommunen i en forsøgsperiode på to år (2019-20) opretter en funktion som kommunal ombudsmand.*